

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Van:	College van burgemeester en wethouders
Team:	Beleid
Datum:	3 september 2026
Onderwerp:	Jaarverslag StartWijzer 2024 - 2025 en actieplan 2026 - 2029
Bijlage memo:	3
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

Aan het einde van elk schooljaar stelt startWijzer voor regio De Friese Wouden een regionaal jaarverslag Doorstroompunt en leerplicht op. In de bijlage vindt u dit jaarverslag voor schooljaar 2024-2025. Hierin staan de cijfers rondom uitvoering van de leerplichtwet en Doorstroompuntfunctie. Daarbij sturen we u ook het regionaal actieplan 2026-2029 als bijlage mee. Voor een aantal thema's uit het jaarverslag wordt hieronder een toelichting gegeven.

Thuiszitters

Regionaal maken we ons zorgen om de groep thuiszittende jeugdigen. Dit zijn leerlingen die om diverse redenen niet naar school gaan. In de regio Friese Wouden groeien deze aantallen, wat ook een teken is dat deze leerlingen beter in beeld zijn. In Weststellingwerf zien we deze stijging niet zo sterk terug, maar blijft dit een groep leerlingen die aandacht verdient. Er is een regionaal thuiszittersprotocol, waarin we afspraken hebben gemaakt over hoe we gezamenlijk deze doelgroep in beeld houden en analyseren. Van daaruit werken onderwijs en gemeenten in de regio aan gezamenlijk beleid om het aantal thuiszitters te verminderen en een goed arrangement vorm te geven voor de thuiszittende leerling. Leerplichtambtenaren zijn bij alle individuele casussen betrokken en werken er iedere dag aan om de jeugdige met een goed plan terug te laten keren in het onderwijs.

Vrijstellingen

In de regio is er een toename in het aantal vrijstellingen, met name voor artikel 5 onder a. Dit zijn jeugdigen die psychisch en/of lichamelijk niet in staat zijn om ingeschreven te staan bij een onderwijsinstelling. Er wordt vaker een beroep op deze vrijstelling gedaan. Een leerplichtambtenaar kan en mag deze vrijstelling alleen afgeven als een onafhankelijke arts kan onderbouwen dat de jeugdige echt niet naar school kan. We zijn kritisch op het afgeven van de vrijstelling, omdat als er een mogelijkheid is om wel naar school te gaan, deze volgens ons altijd benut moet worden. We vinden het daarom belangrijk dat er een goed en gedegen onafhankelijk advies ligt als onderbouwing onder deze vrijstelling, waarin het belang van de jeugdige centraal staat. De kaders voor de beoordeling van aanvragen voor vrijstelling op basis van artikel 5 onder b (vrijstelling wegens richtingsbezwaren) zijn recentelijk aangescherpt na een uitspraak van de Hoge Raad. Over de gevolgen van de aanscherping van deze kaders bent u geïnformeerd middels een memo (documentnummer 0098838891).

Handhaving

Vanuit het regionaal actieplan startWijzer is in 2025 een belangrijke wijziging in de organisatie van leerplicht doorgevoerd. Er wordt nu gewerkt met drie regionale BOA's die uniform en efficiënt uitvoering geven aan handhavende taken binnen alle regiogemeenten. Een leerplichtambtenaar kan namelijk handhaven, wanneer het niet lukt om in het vrijwillige kader het verzuim te doen stoppen of hulpverlening in te zetten. Het handhaven is een bevoegdheid van de BOA (buitengewoon opsporingsambtenaar). Niet elke leerplichtambtenaar in onze regio is bevoegd om te mogen handhaven. Er is voor gekozen om een specifiek aantal leerplichtambtenaren een BOA taak te geven.

Dit heeft als voordeel dat we meer kwaliteit leveren, uniform werken en kosten besparen. Wij zien handhaving als een laatste instrument voor de jeugdige, om waar nodig een doorbraak te forceren.

Aanpak schoolaanwezigheid

De aanpak Schoolaanwezigheid is een internationale evidence based aanpak, waarin de focus op schoolverzuim wordt verlegd naar aanwezigheid op school (los van plek en vorm), oftewel deelname aan het onderwijs. De aanpak gaat over een goede registratie van aanwezigheid, analyse van deze data en met name om dit om te zetten in effectief handelen. In de aanpak ligt de focus niet op de groep die veel verzuim laat zien, waar we met elkaar al veel multidisciplinaire overleggen voor organiseren. De aanpak richt zich juist op wat er nodig is om alle kinderen goed naar school te laten gaan. Er wordt gekeken naar randvoorwaarden, zoals een goed pedagogisch klimaat, toegankelijke school voor iedereen, de leerlingen/studenten zien en horen. StartWijzer heeft de opdracht om scholen in de regio te stimuleren en motiveren om met de aanpak schoolaanwezigheid aan de slag te gaan. StartWijzer stuurt daarom bijvoorbeeld op een uniforme dataregistratie en trainingen aan het onderwijs te geven.

Voortijdig schoolverlaters

We zien een positieve ontwikkeling in het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). Deze aantallen daalden licht ten opzichte van voorgaand schooljaar. Die daling is met name zichtbaar in het mbo, maar ook in het vo daalt het aantal voortijdig schoolverlaters. De meeste vsv'ers (40 %) stoppen met school vanwege psychische, lichamelijke of gedragsproblematiek. Daarnaast gaat een grote groep jongeren (21 %) liever aan het werk, dan dat ze een opleiding volgen. Overigens is de reden van uitval vaak lastig te vatten in één specifieke factor. Meestal is er sprake van een combinatie van factoren. Denk aan de jongere die een moeilijke thuissituatie heeft en (daardoor) gedragsproblematiek laat zien. Of jongeren die financiële problemen hebben en daardoor liever aan het werk gaan om geld te verdienen. Daarom doen de Doorstroomcoaches altijd een brede uitvraag bij de jongere en het onderwijs om de reden van uitval te achterhalen en daar een plan op te maken.

Regionaal Actieplan startWijzer 2026-2029

In het regionaal actieplan startWijzer 2026-2029 zijn de onderwerpen opgenomen waar we in de regionale samenwerking, naast reguliere taken, aandacht aan besteden. Dit gaat bijvoorbeeld om de vijf opgaven vanuit de REJA (Regionale Educatieve Jeugd Agenda), de veranderende rol van leerplicht, een nieuwe website en de implementatie van de wet Van School naar Duurzaam Werk.

Bijlagen

1. Jaarverslag startWijzer 2024-2025 (Leerplicht en doorstroompunt in regio De Friese Wouden) (0098846763)
2. Regionaal actieplan startWijzer 2026 - 2029 (0098846765)
3. Visueel jaarverslag startWijzer 2024 – 2025 (0098846764)